

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz http://cz.osha.europa.eu www.vubp.cz www.bozpinfo.cz číslo 4/2008

Změny v předpisech inspekce práce v roce 2008

Tak jako i jiná právní odvětví rovněž inspekce práce zaznamenala v roce 2008 jak změny právních předpisů upravujících výkon inspekce práce, tak právních předpisů, které stanoví povinnosti, jejichž dodržování zaměstnavateli je orgány inspekce práce kontrolováno.

Výkon inspekce práce, upravený zejména zákonem č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, byl v roce 2008 jednou novelizován, a to zákonem č. 294/2008 Sb. (účinnost od 1. 10. 2008). Tímto právním předpisem byl doplněn nejen zákon o inspekci práce, ale také zákoník práce, a to o ustanovení § 93a upravující další dohodnutou práci přesčas ve zdravotnictví. Přijatou změnou byla dána orgánům inspekce práce pravomoc kontrolovat dodržování limitů a podmínek uvedených v § 93a zákoníku práce, včetně možnosti zakázat (omezit) výkon práce přesčas vykonávané podle tohoto ustanovení zákoníku práce.

Další změna zákona o inspekci práce byla provedena zákonem, kterým se mění zákon o zaměstnanosti a zákon o pobytu cizinců na území ČR. Touto novelou zákona o inspekci práce je doplněno ustanovení § 4 tohoto zákona a nově jsou vymezeny skutkové podstaty přestupku a správního deliktu na úseku agenturního zaměstnávání včetně sankcí. Novela zákona vyšla ve sbírce zákonů pod č. 382/2008 Sb. s účinností od 1. 1. 2009.

Kromě zákona o inspekci práce upravujícího výkon kontrolní činnosti došlo v roce 2008 ke změnám předpisů upravujících povinnosti zaměstnavatelů v oblasti pracovněprávních vztahů a podmínek. Již v roce 2007 byla přijata novela zákoníku práce (zákonem č. 362/2007 Sb., účinná od 1. 1. 2008) a nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci. Toto nařízení vlády, které zrušilo nařízení vlády č. 178/2001 Sb., bylo vydáno k provedení zákona č. 309/2006 Sb. s účinností od 1. 1. 2008.

V roce 2008 byla přijata řada předpisů, které mají vztah k činnosti inspekce práce. Jedná se o dvě dílčí novely zákoníku práce účinné od 1. 7. 2008, a to zákonem č. 121/2008 Sb. (doplněn § 5 odst. 5) a zákonem č. 126/2008 Sb. (doplněn § 203 odst. 2). Dále byla přijata novela zákona č. 309/2006 Sb. a zákona č. 174/1968 Sb. provedená zákonem č. 189/2008 Sb. v souvislosti se změnou zákona o uznávání odborné kvalifikace a dalších zákonů.

V případě zákoníku práce nelze opomenout také náleze ústavního soudu publikovaný ve sbírce zákonů pod č. 116/2008 Sb. ze dne 12. 3. 2008, který zrušil některá ustanovení zákoníku práce s účinností od 14. 4. 2008.

Mgr. Zdeněk Šindlář,
ředitel právního odboru
Státní úřad inspekce práce

Předávání osvědčení „Bezpečný podnik“ 2008

Foto ze slavnostního předávání osvědčení Bezpečný podnik a ocenění Správná praxe dne 21. 10. 2008 v Kaiserštejnském paláci v Praze

Slavnostní předávání osvědčení „Bezpečný podnik“ vedoucím představitelům firem, které splnily stanovené podmínky programu „Bezpečný podnik“, se uskutečnilo dne 13. května v prostoru bměnského Výstaviště a dne 21. října 2008 v Kaiserštejnském paláci v Praze.

Program, který je vyhlášen Ministerstvem práce a sociálních věcí a garantován Státním úřadem inspekce práce, je založen na zásadě, že zdravé pracoviště je nedílnou součástí programu řízení každé úspěšné firmy. Bezpečné a zdravé neohrožující pracovní podmínky a pracovní prostředí vytvářejí vedoucí pracovníci na všech stupních řízení. Prosazováním systémového přístupu k řízení podniku docílíme zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví a zlepšování pracovních podmínek. Jednou z možností zavedení takového způsobu řízení firmy je účast na programu „Bezpečný podnik“.

V neposlední řadě program „Bezpečný podnik“ tvoří důležitou součást plnění úkolů Národní politiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci České republiky, která navazuje na strategii Evropské unie v oblasti bezpečnosti práce. Je totiž jedním z prostředků ke splnění požadavků evropské strategie, která ukládá zemím EU do roku 2012 snížit počet pracovních úrazů o 25 %. Tímto bychom chtěli poděkovat oceněným firmám, že účastí na programu „Bezpečný podnik“ přispívají k naplnění tohoto cíle.

Při slavnostním předávání v uvedených dnech převzali z rukou náměstka ministra práce a sociálních věcí Petra Šimerky a generálního inspektora Státního úřadu inspekce práce Rudolfa Hahna osvědčení „Bezpečný podnik“ zástupci následujících firem:

V květnu 2008:

ArcelorMittal Tubular Products Ostrava a.s.
ArcelorMittal Ostrava a.s.
Avia Ashok Leyland Motors s.r.o.
BLOCK a.s.
BorsodChem MCHZ, s.r.o.
Hexion Speciality Chemicals, a.s.
Dřevozpracující družstvo
MANN+HUMMEL (CZ) s.r.o.
KOPOS KOLÍN a.s.
VESUVIUS ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.
BOSCH DIESEL s.r.o.
Metrostav a.s.
Lovochemie, a.s.

V říjnu 2008:

OHL ŽS, a.s.
Nestlé Česko s.r.o., závod SFINX, Holešov
EUROMONT GROUP a.s.
HOCHTIEF CZ a.s.
ČEZ, a.s. – Jaderná elektrárna Temelín
ČEZ, a.s. – Jaderná elektrárna Dukovany
ČZ a.s.
ČZ Strojírna, s.r.o.
ČZ Řežky, s.r.o.

Současně byla předána ocenění vítězům národního kola programu „Správná praxe“ pořádaného v rámci Evropské kampaně o hodnocení rizik a vyhlášení vítězové soutěže pro školní mládež o nejlepší slogan na téma bezpečnost a ochrana zdraví při práci. V návaznosti byla dále předána ocenění v rámci programů vyhlášených Ministerstvem zdravotnictví ČR „Podnik podporující zdraví“ a „Move Europe – Evropa v pohybu“ z rukou hlavního hygienika Michaela Víta.

Ing. Jiří Vala, Ph.D., inspektor
Státní úřad inspekce práce, odbor
BOZP

Evropská kampaň BOZP 2008 Soutěž „Správná praxe“

V letošním roce se uskutečnil již devátý ročník mezinárodní soutěže „Správná praxe“, která je organizována Evropskou agenturou pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci v Bilbau. Evropská kampaň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci 2008–2009 se koná ve všech členských státech Evropské unie, zemích ESVO a kandidátských zemích. Hlavním organizátorem kampaně v ČR je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Motto letošní kampaně BOZP zní „Zdravé pracoviště. Dobré pro Vás – dobré pro podnikání“. Kampaň je zaměřena na hodnocení pracovních rizik, které představuje základ úspěšného řízení problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na podnikové úrovni, a v celkovém důsledku také klíč ke snížení počtu úrazů souvisejících s prací a nemocemi z povolání.

Jednou ze základních aktivit kampaně je mezinárodní soutěž „Správná praxe“ určená podnikatelským subjektům z celé Evropy. Firmy jsou vyzvány, aby na projektech, které ve svých firmách zavedly, prokázaly tvůrčí přístup k omezení nebo vyloučení nebezpečí a rizik, které se mohou na pracovišti vyskytnout. Cílem soutěže je nejen ocenění firem, které se věnují zlepšování pracovního prostředí, ale i identifikace a sdílení informací o příkladech správné praxe v souvislosti s hodnocením pracovních rizik mezi podnikatelskou sférou.

V letošním roce se do soutěže „Správná praxe“ zapojilo 7 podniků s 8 projekty. Tyto podniky byly oceněny v rámci slavnostního programu v Kaiserštejnském paláci v Praze dne 21. října 2008, kde jim byly zároveň i předány ceny za nejlepší projekty v soutěži. Hodnotící komise vybrala následující tři projekty jako nejlepší:

1. BOSCH Diesel, s. r. o., Jihlava,
2. Visteon – Autopal, s. r. o., Nový Jičín,
3. Saint – Gobain Orsil, s. r. o., Častolovice.

Vítězný projekt firmy Bosch Diesel, s. r. o., Jihlava – Prevence rizik – je zaměřen na vypracování detailního systému vyhledávání a hodnocení rizik ve firmě.

Tři nejlepší národní projekty postupují do mezinárodního kola soutěže a mají šanci uspět stejně jako v loňském roce projekt firmy Alcoa Fujikura Czech, s. r. o., který získal mezinárodní cenu určenou nejlepšími devíti evropskými projekty. Mezinárodní hodnotící komise se sejde v Bilbau a vyhodnotí nejlepší projekty na evropské úrovni. Vyhlášení vítězů evropského kola soutěže „Správná praxe“ se uskuteční dne 27. dubna 2009 v Praze na mezinárodní konferenci o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, která se bude konat v rámci předsednictví ČR v Radě Evropské unie.

Další informace o Evropské kampani BOZP 2008–2009 uvádějí stránky Národního informačního centra BOZP (Focal Point): <http://cz.osha.europa.eu>.

Daniela Kubíčková,
odbor pracovněprávních vztahů, oddělení bezpečnosti práce a pracovního prostředí,
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Poznámka:

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen. Celý článek s přílohami je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

Nerovné zacházení a diskriminace z pohledu inspekce práce

Nerovné zacházení a diskriminace v pracovněprávních vztazích je jedním z horkých témat současnosti. Dle zákoníku práce (a primárně dle Listiny základních práv a svobod) není možné na pracovišti činit rozdíly mezi zaměstnanci, pokud pro rozdílný přístup neexistuje objektivní důvod. Princip rovného zacházení a zákazu diskriminace na pracovišti je součástí nejen českého práva, ale i mezinárodního práva, zájem na jeho dodržování je tudíž celospolečenský. Před vznikem pracovního poměru jsou kontrolními pravomocemi na úseku rovného zacházení a diskriminace vybaveny úřady práce, po vzniku pracovního poměru pak orgány inspekce práce.

V roce 2007 obdržely orgány inspekce práce celkem 189 podnětů ke kontrole, které upozorňovaly na nerovné zacházení se zaměstnanci, tzn. cca 4 % z celkového počtu všech podaných podnětů. Kontrolou pak

byla prokázána oprávněnost nebo částečná oprávněnost asi 40 % z nich. Nejčastěji se zaměstnavatelé dopouštěli porušení na úseku rovného zacházení v oblasti odměňování, kdy za práci stejné hodnoty neposkytli zaměstnancům stejnou mzdu, plat či odměnu. Nerovné zacházení rovněž bylo prokázáno na úseku poskytování různých zaměstnaneckých benefitů (např. stravenky, příspěvek na penzijní pojištění atd.). Naopak diskriminaci jako nerovné zacházení na základě konkrétního diskriminačního důvodu, jakým je např. pohlaví, věk, zdravotní stav, státní příslušnost, orgány inspekce práce dopsod neprokázaly. Změnu by mohlo přinést přijetí antidiskriminačního zákona.

Prokázat nerovné zacházení nebo diskriminaci na pracovišti není pro orgány inspekce práce jednoduché, neboť nejčastěji vychází z tvrzení zaměstnance (stěžovatele), které však nemá oporu v listinných dokladech.

V takovém případě je nutné dotazovat se dalších zaměstnanců, zde popis sporné situace nemusí být totožný, danou situaci si již nemusí pamatovat, nebo hovořit s inspektory nechtějí ze strachu o místo. Naproti tomu se poslení dobou objevily i v české judikatuře rozsudky s nemalým finančním odškodněním zaměstnance, s nímž zaměstnavatel nezacházel jako s ostatními zaměstnanci. Soudní řízení v těchto věcech je postaveno na principu obráceného důkazního břemene a je při něm možné využít celou škálu důkazních prostředků (např. výslech svědků pod trestněprávní sankcí za křivé svědectví). Mnohdy se tak pro stěžovatele může jevit jako vhodnější obrátit se na soud s příslušnou žalobou.

Mgr. Lucie Schreierová, inspektorka
Státní úřad inspekce práce, odbor
pracovních vztahů a podmínek

Perspektivy profese lesního dělníka v souvislosti s technologií těžebních strojů

Při výkonu kontroly u zaměstnavatelů, jejichž předmětem podnikání je těžba dříví, inspektor běžně zjišťuje, že tyto subjekty nezaměstnávají žádného dřevorubce. Přeskdysitak diskutovaný problém tzv. „švarcsystému“ úspěšně podnikají těžební společnosti, které výkon nosných profesí zajišťují už po řadu let výhradně dodavatelsky, a to prostřednictvím osob samostatně výdělečně činných (OSVČ).

Obě zúčastněné strany shodně dávají tomuto řešení přednost. Dřevorubec není vázán povinnostmi spojenými s pracovním poměrem a má možnost přijmout jen zakázky, které považuje za výhodné. Může se snadno přesunout, např. na zpracování kalamity kdekoliv na území státu (příp. i mimo tento stát). Pro zadavatele prací odpadá veškeré povinnosti spojené s péčí o zaměstnance včetně povinných odvodů z vyplacených mezd, příp. dalších nákladů na zaměstnance.

Rovnováha mezi objemem práce, která musí být z hlediska potřeb lesa provedena, a počtem pracovníků, kteří jsou schopni ji vykonat, je ovšem vratká. V posledním období byla vážně narušena jednak kalamitou, která v loňském roce postihla oblast jižních Čech, jednak nejistotou spojenou s prováděním výběrových řízení ze strany Lesů České republiky. Těžební společnosti, kterým není dána perspektiva objemu činnosti a oblast působení, nejsou schopny zaručit perspektivu ani těm OSVČ, které pro ně pracují víceméně trvale. Ovšem i lesní dělník potřebuje stabilní příjem a, pokud se mu naskytne příležitost uplatnit se mimo svoji profesi, do lesa se už nevrátí.

Nedostatek kvalifikovaných dřevorubců je jedním z hlavních důvodů, proč přikročily mnohé těžební společnosti k investicím do nákupu těžebních strojů. Obsluhou stroje (řádově v ce-

ně milionů), od kterého se vyžaduje co největší výkon, však nelze pověřit náhodně sjednanou OSVČ, ale pouze maximálně zodpovědného pracovníka s mimořádnými předpoklady. Takového pracovníka je ovšem třeba nejprve pečlivě vybrat, pak zajistit jeho kvalifikaci a v neposlední řadě je třeba si ho i udržet.

Můžeme tedy předpokládat nejen to, že v nejbližší době bude určitá část těžebních prací plně mechanizována (s přihlédnutím k terénní dostupnosti a konstrukčním parametrům strojů se předpokládá, že se tak stane v rozsahu asi 15–20 %), ale i to, že obsluha těchto strojů bude svěřena pracovníkům v pracovním poměru.

Ing. Jaroslav Radvan, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro
Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se
sídlem v Brně

Profesní odborová unie zdravotnických pracovníků Čech, Moravy a Slezska pokračuje ve vzdělávání svých členů

Celostátní kongres „Bezpečnost pracovního prostředí a kvalita péče o starší a invalidní pacienty“ usku- tečnilo Krajské edukační centrum POUZPČMS Brno v říjnu t. r. v kino- sále FN Brno–Bohunice.

Kongresu se zúčastnila téměř stovka zdravotnických pracovníků různých oborů, převážně žen, z celé republiky, kteří jsou zároveň zástupci odborových organizací. Kongres byl uspořá- dán ve spolupráci se zástupci společ- nosti ARJO Hospital Equipment, s.r.o. Brno, který je v ČR obchodním zá- stupcem švédské firmy ARJO HUNT- LEIGH – výrobce různých zařízení pro ulehčení manipulace s pacienty, a se zástupcem Oblastního inspek- torátu práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové.

Cílem kongresu, který vhodně zapadal do evropské kampaně „Posviťme si na

břemena“, bylo poskytnout odboro- vým zástupcům co nejvíce informací a praktických ukázek k problematice manipulace s pacienty. V úvodní části programu byli účastníci seznámeni s vývojem onemocnění pohybové- ho aparátu (muskuloskeletárních dysfunkcí), se základními principy správných manipulačních technik, základními legislativními požadavky a povinnostmi zaměstnavatelů v ob- lasti stanovení pracovních postupů a předcházení rizik poškození pá- teře při manipulaci s pacienty. Dále byli účastníci kongresu seznámeni s osvědčenými metodami použí- vanými pro vyhodnocování rizik při manipulaci tak, aby je mohli na svých pracovištích použít.

Při praktických ukázkách předvedli zástupci společnosti ARJO celou řadu technických zařízení pro uleh- čení zvedání a přesunu pacientů, pro

řešení denní hygieny pacientů, pro čištění a desinfekci zařízení pro hy- gienu a celou řadu dalších pomůcek a zařízení.

Druhý den kongresu proběhlo něko- lik odborných zdravotnických témat a přednáška o legislativě k problema- tice břemen.

Na závěr kongresu předsedkyně POUZP ČMS, Bc. Iva Kubátová, MSc, ocenila přípravu a průběh kon- gresu a vyzvedla přípravu zástupců odborových organizací pro jednání se zaměstnavateli, se kterými tak mohou fundovaně na zdravotnických pracovištích hledat společnou cestu ke zlepšování dlouhodobě nepříznivé situace v oblasti onemocnění pohy- bového aparátu.

Ing. Milan Řeháček, inspektor Oblastní inspektorát práce pro Králo- véhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové

Kurzy pro zájemce o zkoušku z odborné způsobilosti v prevenci rizik

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., pořádá pro zájemce o vykonání zkoušky z odborné způsobilosti v prevenci rizik přípravné kurzy.

Aktuální nabídku představují následující kurzy:

Konzultační kurz (6. – 9. 4. 2009)

Přípravný kurz na zkoušku z odborné způsobilosti v prevenci rizik (2. 2. – 9. 6. 2009)

Obsah kurzů je v souladu s požadavky uvedenými v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 592/2006 Sb., o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti (Zkušební okruhy teoretických znalostí pro zkoušku z odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik podle § 9 zákona č. 309/2006 Sb.).

Typ kurzu si zájemce volí podle úrovně svých znalostí.

Bližší informace o kurzech získáte na webové stránce www.vubp.cz v rubrice Vzdělávání, nebo u paní Klikarové, tel.: 221 015 891, klikarova@vubp-praha.cz.

Do nadcházejícího roku přejeme našim čtenářům šťastné vykročení a hodně osobních i pracovních úspěchů.